

Toetsingsadvies over het milieu-
effectrapport Stadsgewestpark
Noorddijk (Groningen)

2 maart 1990

172-104

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport Stadsgewestpark Noorddijk (gemeenten Groningen, Bedum en Ten Boer) / [Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-062-1

SISO 614.62 UDC [504.064.2:712.2](492.72)

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Stadsgewestpark Noorddijk (Groningen) / parken; Groningen (provincie)

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Groningen
Postbus 20001
9700 PB GRONINGEN

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Bedum
Postbus 38
9780 AA BEDUM

uw kenmerk
OC 89.93572

uw brief
14 december 1989

ons kenmerk
U253-90/Ro/ao/172-105
utrecht,
2 maart 1990

onderwerp
Toetsingsadvies MER Stads-
gewestpark Noorddijk

Met bovengenoemde brief stelde het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groningen de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieueffectrapport (MER) inzake de voorgenomen aanleg van een stadsgewestpark in de gemeenten Groningen, Bedum en Ten Boer.

Hierbij bied ik U het toetsingsadvies aan van de Commissie voor de milieueffectrapportage overeenkomstig artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Het MER is getoetst aan de door U op 21 juni en 20 juli 1988 vastgestelde richtlijnen voor de inhoud van het MER en aan de wettelijke vereisten uit de Wabm. Het advies is in grote lijnen gelijk aan het voorlopige toetsingsadvies dat de Commissie op 18 mei 1989 aan U uitbracht over het concept-MER.

De Commissie heeft met instemming van het MER kennisgenomen. Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waarin de belangrijkste punten uit het advies zijn bijeengebracht. Daarnaast vraag ik Uw aandacht voor het volgende:

1. De Commissie heeft begrip voor de gekozen globale opzet van het bestemmingsplan en voor het opnemen daarin van een wijzigingsbevoegdheid voor het College van Burgemeester en Wethouders van Groningen overeenkomstig artikel 11 van de Wet op de ruimtelijke ordening.

Een van de beleidsuitgangspunten bij de planontwikkeling is blijkens het MER het verminderen van de recreatiedruk op de bossen van noord-oost Drenthe. Dit onderdeel van de doelstelling acht de Commissie niet volledig uitgewerkt in het MER. In ieder geval komt het de Commissie voor dat de in het MER genoemde samenstelling van het bos (65% populieren) niet tegemoet zal komen aan de recreatieve functie ervan.

Bovendien constateert de Commissie dat op de deelkaarten, behorend bij het bestemmingsplan, het bos niet is bestemd (de gronden zijn grotendeels nog bestemd als agrarisch gebied en als agrarische dienstverlening).

Door de globale opzet van het bestemmingsplan blijven, afhankelijk van de ontwikkelingen, veel mogelijkheden open voor de concrete inrichting van het stadsgewestpark. De Commissie is van mening dat bij de diverse inrichtingsplannen moet worden bezien of de gegevens, die in het MER zijn opgenomen, nog ten grondslag kunnen worden gelegd aan de betreffende besluitvorming in verband met aanmerkelijke wijziging van de omstandigheden waarvan bij het maken van het MER is uitgegaan (artikel 41aa, tweede lid van de Wabm). Indien artikel 41aa, tweede lid van toepassing zou zijn, beveelt de Commissie aan het MER op de betreffende punten aan te passen.

2. In het advies beveelt de Commissie aan in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht te besteden aan:

- de geluideffecten van de ijsbaan-zwembadcombinatie en cumulatieve geluideffecten van de verschillende voorgenomen of toekomstige voorzieningen;
- een risico-analyse met betrekking tot de locatie en de voorzieningen van de ijsbaan-zwembadcombinatie (bijvoorbeeld ten aanzien van de gebruikte koel- en zuiveringssystemen);

Tijdens het mondeling overleg naar aanleiding van een concept-advies van de Commissie, d.d. 28 maart 1990, is de Commissie geïnformeerd dat het in de bedoeling ligt een en ander in het bestemmingsplan te regelen.

3. Bij het nemen van het besluit moet worden aangegeven op welke wijze het evaluatie-onderzoek zal worden verricht (artikel 41ak, tweede lid van de Wabm). Naar het oordeel van de Commissie dient bij het opstellen van het evaluatieprogramma in ieder geval aandacht te worden besteed aan de volgende punten:

- realisatie van het bos, waarbij zo veel mogelijk wordt tegemoetgekomen aan de recreatieve functie ervan;
- compensatiemogelijkheden binnen de gemeentegrenzen van Groningen en Bedum voor de tureluur, die momenteel in relatief grote dichtheden voorkomt.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de verdere besluitvorming. Zij zal graag vernemen op welke wijze U gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

Dr. H. Cohen,
voorzitter.

TOETSINGSADVIES OVER
HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
STADSGEWESTPARK NOORDDIJK
GRONINGEN

Toetsingsadvies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) over de inhoud van het milieu-effectrapport Stadsgewestpark Noorddijk (Groningen); uitgebracht aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Groningen en Bedum, namens deze,

de werkgroep milieu-effectrapportage Stadsgewestpark Noorddijk,

de secretaris,

mr. E. van Rosmalen

de voorzitter,

dr. H. Cohen

Utrecht, 2 maart 1990

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3. ALGEMEEN, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	5
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	6
5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	7
5.1 Voorgenomen activiteit en redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven	7
5.2 Het meest milieuvriendelijk alternatief	8
6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	10
7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE AUTONOME ONTWIKKELING DAARVAN	11
7.1 Abiotische kenmerken	11
7.2 Biotische kenmerken	11
7.3 Landschap	11
8. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	12
9. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	14
10. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	14
11. SAMENVATTING VAN HET MER	15
12. EVALUATIE ACHTERAF	15

BIJLAGEN

1. Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 2 d.d. 3 januari 1990
2. Brief van de gemeente Groningen d.d. 12 december 1989 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

1. INLEIDING

Voor de aanleg van het stadsgewestpark Noorddijk in de gemeenten Groningen, Bedum en Ten Boer, is een wijziging nodig van bestemmingsplannen van de gemeenten Groningen en Bedum. Voor het vaststellen van deze bestemmingsplannen is de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd en is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Initiatiefnemers bij deze m.e.r.-procedure zijn de gemeenten Groningen en Bedum, waarbij de gemeente Groningen het voortouw heeft. Bevoegd gezag is de gemeenteraad van Groningen, die moet besluiten over de wijziging van het bestemmingsplan voor het Groningse deel van het gebied. Voor het Bedumse deel heeft het college van Burgemeester en Wethouders van Bedum een wijzigingsbevoegdheid, die in werking treedt als het MER is afgerond. Dit college maakt daarom mede deel uit van het bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag maakte in eerste instantie het MER op 22 maart 1989 bekend. Omdat niet tegelijkertijd het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage was gelegd, waar de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) wel van uit gaat, bracht de Commissie voor de milieu-effectrapportage een *voorlopig* toetsingsadvies uit op 18 mei 1989.

Op 12 december 1989 werd het MER, met een aanvulling¹, opnieuw toegezonden aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage en werd zij in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het MER en de aanvulling daarop, conform artikel 41z van de Wabm (zie bijlage 2). De openbare bekendmaking vond plaats op 3 januari 1990 (zie bijlage 1).

De Commissie voor de m.e.r. dient een oordeel te geven over het MER, waarbij het toetsingskader wordt gevormd door:

- het gestelde in artikel 41j van de Wabm, mede gelet op de richtlijnen voor de inhoud van het MER, die werden vastgesteld door het bevoegd gezag op 21 juni en 20 juli 1988 op grond van artikel 41o, lid 1 van de Wabm;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat ex artikel 41w, tweede lid van de Wabm.

Dit advies is opgesteld door de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage, die ook het voorlopig toetsingsadvies heeft opgesteld. De samenstelling van deze werkgroep is gewijzigd ten opzichte van die, welke op 27 mei 1988 een advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER uitbracht. Voor de samenstelling van de werkgroep wordt verwezen naar bijlage 3.

---

¹ De inspraak en adviezen, die naar aanleiding van de eerste publicatie van het MER werden ingebracht, hebben ertoe geleid dat op twee punten een aanvulling op het MER is gemaakt. Deze aanvulling heeft betrekking op compensatiemogelijkheden voor de tureluur (hoofdstuk 7 van het MER) en geeft tevens een aanzet voor het evaluatieprogramma (hoofdstuk 11 van het MER).

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Voorzover deze reacties betrekking hebben op het onderwerp van dit advies, werden zij door de Commissie verwerkt. Zo nodig wordt in dit advies met een voetnoot naar de betreffende opmerking in een reactie verwezen.

Bij de toetsing van het MER is in hoofdlijnen de volgorde aangehouden van de onderwerpen die volgens artikel 41j van de Wabm ten minste aan de orde moeten komen in een MER. Dit komt niet geheel overeen met de indeling van de hoofdstukken in het MER. Bij elk hoofdstuk in dit toetsingsadvies wordt daarom vermeld op welk hoofdstuk en/of paragraaf uit het MER een en ander betrekking heeft.

2.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Vorm en presentatie van het MER

Het MER is een toegankelijk rapport. Door het toevoegen van twee bijlagen is vermeden dat het hoofd rapport te omvangrijk is en te veel detailinformatie bevat.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 3 van het MER)

In de inleiding van het MER wordt als doel van het Stadsgewestpark aangeduid: de vermindering van het tekort aan openluchtrecreatieve voorzieningen voor de stad Groningen en de regio ten noorden en ten oosten van de stad. Uitgangspunt is dat het Stadsgewestpark minimaal zal moeten voorzien in 3000 plaatsen voor landrecreatie en 1000 plaatsen voor water- en amfibische recreatie.

Voorgenomen activiteit (par. 3.2 en hoofdstuk 10 van het MER)

Gezien de in de bestemmingsplannen te nemen globale besluiten over de inrichting van het stadsgewestpark, de gefaseerde aanleg en het flexibele karakter van het plan is de beschrijving van de voorgenomen activiteit voldoende gedetailleerd.

De alternatieven (hoofdstuk 6 en 10 van het MER)

De Commissie is van mening dat gezien de reeds genomen besluiten over ondermeer de situering van de staatsboswachterij en het door de gemeente aan te leggen bos, de motivering van de keuze van de alternatieven in het MER voldoende is. De Commissie heeft met betrekking tot het meest milieuvriendelijke alternatief opmerkingen gemaakt over de mogelijkheden van de toepassing van natuurontwikkeling, over de mogelijkheid van de inzet van grote grazers voor het beheer en over compensatiemogelijkheden voor de tureluur.

Te nemen en genomen besluiten (hoofdstuk 4 van het MER)

Het MER is opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Bedum en de wijziging van het bestemmingsplan voor het Groningse deel van het stadsgewestpark.

In het bestemmingsplan zullen besluiten worden genomen over de ruimtelijke hoofdstructuur, de situering van de intensieve recreatieve zone (waarin ondermeer de recreatieplas en de zwembad/ijsbaancombinatie gesitueerd zullen worden), de ontsluiting e.d. Het plan heeft zoals gezegd een globaal karakter. Vanwege de gefaseerde uitwerking zal de totale realisatie van het plan 10-15 jaar in beslag nemen.

Bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan (hoofdstuk 5 van het MER)

De bestaande toestand en autonome ontwikkelingen zijn in het MER over het algemeen goed weergegeven. De beschrijving van de vegetatie en

van de faunistische waarden van het onderzoeksgebied zijn op voldoende gedetailleerde schaal gebeurd. Hieruit blijkt dat de belangrijkste waarden van het gebied worden gevormd door de avifauna (met name de tureluur komt in relatief hoge dichtheden voor).

Beschrijving van de gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 7 van het MER)

Het MER besteedt geen aandacht aan geluidhinder door de zwembad-ijsbaancombinatie en aan cumulatie van geluid. De Commissie beveelt aan hier in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht te besteden en wijst tevens op het uitvoeren van een risico-analyse ten aanzien van de zwembad-ijsbaancombinatie.

Het MER signaleert een aantal mogelijke knelpunten, die aandacht behoeven bij de uitwerking van de plannen. De knelpunten betreffen onder meer:

- de verkeerskundige ontsluiting;
- de breedte van de bufferzone tussen de zone met intensieve recreatieve voorzieningen en de (uitbreiding van de stadswijken) Lewenborg en Beijum.

Voorts constateert het MER dat, gelet op de taakstelling van 4000 recreatieplaatsen, het karakter van het landschap en het weidevogelgebied ongeacht de invulling van het voornemen, altijd zullen verdwijnen.

Vergelijking van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteiten en alternatieven (hoofdstuk 9 van het MER)

De vergelijking van de alternatieven richt zich vooral op het signaleren van een aantal knelpunten. Ook worden aanbevelingen gegeven hoe mogelijke effecten kunnen worden beperkt.

Leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 11 van het MER)

De leemten in kennis betreffen voornamelijk onzekerheden over de voorkeuren en wensen van de recreanten en daaruit voortvloeiend onzekerheden over bezoekersaantallen, de voorzieningen die gerealiseerd zullen worden, de beperking van de recreatiedruk op noord-oost Drenthe, enz.

Voorts zijn er onzekerheden over de geluidsbelasting voor de bewoners van de stadswijken Beijum en Lewenborg.

De samenvatting van het MER (hoofdstuk 2 van het MER)

De samenvatting geeft een goed beeld van de inhoud van het MER. De samenvatting is ten behoeve van de inspraak tevens als aparte brochure verspreid.

Evaluatie achteraf

De aanvulling op het MER geeft goede informatie over de wijze waarop de milieu-effecten van de aanleg en het gebruik en beheer van het stadsgewestpark zullen worden geëvalueerd. De Commissie beveelt het bevoegd gezag aan in het evaluatieprogramma een overzicht van relevante genomen en te nemen besluiten op te nemen.

3. ALGEMEEN, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Het MER is een goed geschreven en over het algemeen toegankelijk document. De detailinformatie is ondergebracht in een tweetal bijlagen (deelrapporten 1 en 2).

In beschouwing genomen dat het MER is gebaseerd op weinig concrete plannen met betrekking tot de inrichting van het stadsgewestpark, heeft de Commissie waardering voor de wijze waarop het MER is geschreven. Zij is van mening dat het een goede basis voor de verdere besluitvorming is.

4. **PROBLEEMSTELLING EN DOEL (MER, hoofdstuk 1)**

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.*"

Motivering van het initiatief

In het MER wordt als doel van het Stadsgewestpark aangeduid: de vermindering van het tekort aan openluchtrecreatieve voorzieningen voor de stad Groningen en de regio ten noorden en ten oosten van de stad. Uitgangspunt is dat het Stadsgewestpark minimaal zal moeten voorzien in 3000 plaatsen voor landrecreatie en 1000 plaatsen voor water- en amfibische recreatie. Over deze uitgangspunten, zo wordt gesteld, is overeenstemming tussen gemeenten, provincie en Rijk. Als belangrijk beleidsuitgangspunt wordt tevens vermeld: het verminderen van de recreatiedruk op de bossen van noord-oost Drenthe. De Commissie is van mening dat deze doelstelling onvoldoende is uitgewerkt (zie ook het hoofdstuk "Leemten in kennis").

Naast genoemde opvangcapaciteit in het kader van het openluchtrecreatiebeleid wordt aan het plangebied een belangrijke functie toegekend voor overige recreatievormen. Hierbij wordt gedacht aan het realiseren van een 'regionaal attractiepunt', met als eerste aanzet hiervoor een zwembad/ijsbaan-combinatie. Tenslotte zal het park een uitloopt-functie hebben voor de aangrenzende wijken.

In deelrapport 1 (C Analyse recreatie) wordt ingegaan op landelijke ontwikkelingen met de gevolgen voor dagrecreatie, het recreatieve aanbod in de regio en de recreatieve vraag. Uit een confrontatie van ontwikkelingen, vraag en aanbod worden de potenties van het Stadsgewestpark aangegeven.

Integratie - segregatie

De Commissie betreurt dat de suggestie van de Commissie in haar advies voor richtlijnen over het verder uitwerken van een integratiemodel (zie par. 5.3.3) - het zoveel mogelijk ruimtelijk vervlechten van de afzonderlijke elementen, zowel van landschappelijke als van recreatieve functies - niet is overgenomen in de vastgestelde richtlijnen. Naar de mening van de Commissie zou dit meer mogelijkheden hebben gegeven om ervaring op te doen met deze vorm van natuurtechnisch beheer ten behoeve van de recreatieve functie.

5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 3.2, 6 en 10).

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

5.1 Voorgenomen activiteit en redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven (MER, hoofdstuk 3)

Ligging en begrenzing

Het Stadsgewestpark zal bestaan uit een als park- en bosachtig in te richten gebied van ca. 345 ha, met daarin opgenomen een staatsboswachterij van 125 ha. Daarnaast zullen er mogelijkheden voor recreatief medegebruik worden gerealiseerd in het aangrenzende agrarische gebied van 800 ha. Het MER en het onderhavige advies hebben alleen betrekking op de eerstgenoemde 345 ha.

In het Streekplan provincie Groningen (1985) en het Structuurplan Groningen (1986) zijn de locatie en begrenzing aangegeven van het park- en bosachtig gebied. Hierbinnen liggen de locaties van de Staatsboswachterij en het gemeentelijk bos reeds vast.

Motivatie keuze alternatieven

Gezien de reeds genomen besluiten over het doel van het voornemen, de omvang van het aantal te scheppen recreatieplaatsen, de begrenzing van het park en gelet op het flexibele karakter van het plan en de gefaseerde uitvoering daarvan, was de speelruimte voor het ontwikkelen van alternatieven beperkt tot verschillen in zonering van de voorzieningen en ontsluiting van het park. In het MER zijn een tweetal alternatieven onderscheiden: "geconcentreerd intensief recreatief gebruik (I)" en "verspreid recreatief gebruik (II)". Overigens zou het wellicht beter zijn geweest in plaats van "verspreid recreatief" de term "geconcentreerd lineair" te hanteren.

Voorts zijn een drietal ontsluitingsvarianten ontwikkeld (IA en IB binnen alternatief I en IIA binnen alternatief II). Met betrekking tot de recreatievoorzieningen zijn, bij wijze van rekenvoorbeeld, een vijftal inrichtingsvarianten ontwikkeld binnen de twee alternatieven. Door het variëren van het type park (er worden drie typen park A, B en C onderscheiden met opvangcapaciteit (OC) waarden van resp. 30, 20 en 10) per zone ontstaan varianten met uiteenlopende ruimte voor toeristische en overige voorzieningen. Voor alle inrichtingsvarianten is uitgegaan van het creëren van een opvangcapaciteit van 4000 recreatieplaatsen. De term opvangcapaciteit wordt in deelrapport II C geïntroduceerd. Deze term wordt in het hoofdrapport overigens niet verklaard.

5.2 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Ten opzichte van de basisstudie valt op, dat de samenstelling van de bossen niet tegemoetkomt aan de recreatieve functie ervan; de voorgenomen samenstelling met 65% populieren, komt vrijwel uitsluitend tegemoet aan de produktiefunctie. De oorspronkelijk voorgenomen integrale vorm van natuurvriendelijk beheer, gericht op natuurontwikkeling, komt hierdoor in de knel. Overigens wil de Commissie er hier op wijzen, dat het (naast financiering uit het fonds voor de randstadgroenstructuur) ook mogelijk is vanuit de fondsen voor uitvoering van het Natuurbeleidsplan nieuw bos - multifunctioneel of met accent natuur - aan te leggen, dan wel te laten uitgroeien tot een natuurlijke opslag²1.

Er is een wetenschappelijke discussie gaande over de inzet van grote grazers voor het beheer. Deze discussie zou van belang kunnen zijn voor het Stadsgewestpark. Met dit natuurtechnisch beheer is een toename van de diversiteit van de avifauna en vegetatie wellicht te combineren met een besparing van de kosten van beheer en onderhoud. Bovendien zou wellicht een grotere aantrekkelijkheid voor de recreant kunnen worden gecreëerd. Het verdient aanbeveling om de ervaringen die binnen de gemeente Groningen zijn opgedaan met grote grazers (park Lewenborg) bij de verdere planontwikkeling te betrekken. Met name zou een uitbreiding van het bestaande park Lewenborg voor *extensief* recreatief gebruik voor de hand liggen. De Commissie merkt nog op dat ook in Zaanstad ervaringen zijn opgedaan met deze vorm van beheer: recentelijk is een 20 ha groot stadspark aan vijf hooglandrunden in beheer gegeven.

Ten aanzien van de compensatiemogelijkheden van de tureluur geeft de aanvulling op het MER nadere informatie, die de Commissie toch niet geheel kan overtuigen. Met name het gestelde onder b. op blz. 4 van de aanvulling roept vragen op. Juist in het kader van reservaatvorming zouden mogelijkheden kunnen worden bestudeerd om een passende biotoop voor tureluurs te creëren.

---

2 Op dit moment is er in Nederland nog financiële ruimte voor de realisering van ten minste 300 ha bos met accent natuur, waarvoor nog geen locaties zijn vastgelegd.

De stelling, dat "gelet op de vergevorderde besluitvorming verdere wijzigingen niet aannemelijk lijken" acht de Commissie niet maatgevend voor het wel of niet formuleren van een meest milieuvriendelijke alternatief. De Commissie adviseert het bevoegd gezag dit aspect daarom ook in het kader van de verdere besluitvorming over bestemmingsplanwijzigingen buiten het plangebied nog eens aan een nadere beschouwing te onderwerpen.

6. **TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN (MER, hoofdstuk 4)**

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Het MER is opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Bedum en de wijziging van het bestemmingsplan voor het Groningse deel van het stadsgewestpark.

In het bestemmingsplan zullen besluiten worden genomen over de ruimtelijke hoofdstructuur, de situering van de intensieve recreatieve zone, waaronder de recreatieplas en de zwembad/ijsbaancombinatie, de ontsluiting e.d. Het plan heeft zoals gezegd een globaal karakter. De Commissie heeft het MER beoordeeld op het criterium of voor de besluitvorming over het bestemmingsplan voldoende informatie wordt gegeven (zie ook hoofdstuk 3).

Bij de nadere uitwerking van het voornemen zullen zowel op het publiekrechtelijk vlak (vergunningvoorschriften) als op het privaatrechtelijk vlak (convenanten) voorzieningen getroffen kunnen worden om aan de milieubelangen tegemoet te komen.

Overigens is de Commissie van mening, dat indien bij de concrete uitwerking sterk wordt afgeweken van de plannen, moet worden bezien of het MER dan nog dienstig kan zijn aan de betreffende besluitvorming (zie de begeleidende brief).

7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING DAARVAN (MER, hoofdstuk 5)

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

7.1 Abiotische kenmerken

In het deelrapport 1 (A 1) wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van bodem, fysische geografie, water en lucht. Voorts wordt een korte passage gewijd aan geluid.

7.2 Biotische kenmerken

Vegetatie

De vegetatie-inventarisatie is in 1978 verricht en op kleine schaal (1:100.000) weergegeven. Desalniettemin lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat het gebied bestaat uit (vrij) algemene soorten en vegetatietypen.

Fauna

De inventarisatie en beschrijving van de faunistische waarden van het onderzoeksgebied is beknopt en beperkt tot de avifauna. In deelrapport 1 (A 2.3) worden tellingen uit 1978 en 1986 weergegeven. Hieruit wordt geconcludeerd dat het een "goed weidevogelgebied" betreft. Deze NWC³ kwalificatie is vooral gebaseerd op het voorkomen in relatief (d.w.z. gezien het feit dat het hier een gebied tussen twee woonwijken betreft) grote dichtheden van de Tureluur (1 broedpaar per 5 ha). Informatie over overige soortengroepen ontbreekt (b.v. amfibieën en vissen)⁴. Wel wordt een beschouwing gegeven over de ecologische infrastructuur.

7.3 Landschap

In deelrapport 1 (B) wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van het landschap in groter en nauwer verband.

---

3 Natuurwetenschappelijke Commissie.

4 Zie bijlage 2, inspraakreactie nr. 3.

8. **BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU (MER, hoofdstuk 7)**

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven.*"

De effectbeschrijvingen in het MER zijn kwalitatief. Dit is onvermijdelijk gezien het flexibele karakter en globale niveau van het plan. De effecten zijn over het algemeen neutraal beoordeeld (bodem, grondwater, oppervlaktewater en vegetatie). Uitzondering hierop vormen de effecten op de avifauna: elke ingreep, en zelfs de autonome ontwikkeling van het milieu, zal leiden tot het verdwijnen van het goede weidevogelgebied. De beschrijving van de effecten van aanleg en beheer en gebruik zijn naar het oordeel van de Commissie voldoende gedetailleerd.

Met betrekking tot de inrichtingsvarianten zijn, met uitzondering van het aspect geluid weinig verschillen geconstateerd. De alternatieven met concentratie- (I) en spreiding (II) van de intensieve recreatieve voorzieningen zullen uiteraard enigszins verschillen ten aanzien van de geluidbelasting die kan ontstaan voor de bewoners van de aangrenzende woonwijken.

De ontsluitingsvarianten verschillen eveneens met betrekking tot het aspect geluid als gevolg van de verschillen in de verkeersafwikkeling.

Met betrekking tot het aspect geluid merkt de Commissie op dat het aanbeveling verdient om in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht aan eventuele geluidhinder te besteden. Zij wijst hierbij op de onlangs in Geleen ontstane situatie, waarbij strenge eisen werden gesteld aan het geluidniveau van de muziekinstallatie van de ijsbaan, terwijl de ijsbaan wegens geluidoverlast alleen overdag geopend is. De Commissie vindt dit een belangrijk punt en beveelt het bevoegd gezag dus aan hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door het nu reeds aangeven van geluidcontouren, waarbij dan tevens, indien technisch mogelijk, rekening gehouden zal moeten worden met cumulatieve effecten.

De Commissie wijst in dit verband op verschillende inspraakreacties, waarin wordt gevraagd om een risico-analyse ten aanzien van de geplande zwembad-ijsbaancombinatie⁵. Omdat de mogelijkheid reëel is, dat calamiteiten hierbij gevolgen kunnen hebben voor het milieu (vergelijk de weglekkende ammoniak bij het ijsstadion Thialf in Heerenveen), acht de Commissie het van belang dat ook aan dit punt in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht wordt besteed.

---

5 Zie bijlage 4, inspraakreacties nrs. 2, 7 en 10. In de richtlijnen voor de inhoud van het MER is niet gevraagd om een dergelijke risico-analyse. De Commissie is echter tot de conclusie gekomen dat het een belangrijk punt betreft. Zie ook de begeleidende brief bij het advies.

Het MER signaleert een aantal mogelijke knelpunten, die aandacht behoeven bij de uitwerking van de plannen. De knelpunten betreffen o.m.:

- de verkeerskundige ontsluiting (aansluiting op de oostelijke ringweg, Noorddijkerweg, Kluisboom, sluipverkeer in de wijken)
- de breedte van de bufferzone tussen de zone met intensieve recreatieve voorzieningen en de (uitbreiding van de stadswijken) Lewenborg en Beijum (blz. 89)

Voorts constateert het MER dat het karakter van het landschap en het weidevogelgebied, gelet op de taakstelling van 4000 recreatieplaatsen, ongeacht de invulling van het voornemen, altijd zullen verdwijnen. In de aanvulling op het MER wordt ingegaan op compensatiemogelijkheden voor de tureluur, die, gezien de recreatieve bestemming, beperkt worden geacht (zie echter ook 5.2 van dit advies).

9. **VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 9 en 10).**

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Gezien de beperkingen waarmee de opstellers van het MER dienden te werken - flexibele plannen, gefaseerde uitvoering - dient aan de alternatieven beperkte waarde te worden toegekend. Zij dienen vooral om de mogelijke ontwikkeling aan te geven en zijn, met uitzondering van de ontsluitingsvarianten, niet te beschouwen als reële alternatieven.

De opstellers zijn er in geslaagd de effecten zodanig in kaart te brengen dat een scala van ontwikkelingen van het stadsgewestpark nog steeds past bij het MER.

De gekozen opzet van het globale bestemmingsplan leidt er toe dat het MER niet méér kan opleveren dan de mogelijke knelpunten, waarmee bij de detailplanning rekening dient te worden gehouden.

Het MER geeft een reeks van aanbevelingen voor beperking van mogelijke effecten. De Commissie zou graag weten op welke wijze deze aanbevelingen voor maatregelen een meer dan vrijblijvend karakter zullen worden gegeven en bijvoorbeeld betrokken kunnen worden bij Hinderwet-procedures voor recreatieve voorzieningen (ijsbaan, zwembad e.d.). Zie in dit verband ook hoofdstuk 6.

10. **OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE (MER, hoofdstuk 10).**

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis betreffen voornamelijk onzekerheden over de voorkeuren en wensen van de recreanten en daaruit voortvloeiend onzekerheden over bezoekersaantallen, de voorzieningen die gerealiseerd zullen worden, de beperking van de recreatiedruk op noord-Drenthe, enz.

Voorts zijn er enige onzekerheden over de geluidsbelasting van de diverse voorzieningen voor de bewoners van de stadswijken Beijum en Lewenborg⁶, dit in verband met onzekerheden over de wijze van inrichting van de voorzieningen. Hiervoor kunnen door middel van latere besluitvorming regels worden gesteld.

---

6 Zie ook bijlage 2, inspraakreacties nrs. 1, 2, 7 en 10.

11. SAMENVATTING VAN HET MER (MER, hoofdstuk 2).

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting geeft een goed beeld van de inhoud van het MER. De samenvatting is ten behoeve van de inspraak tevens als aparte brochure verspreid.

12. EVALUATIE ACHTERAF

De aanvulling op het MER geeft een goede eerste aanzet voor de wijze waarop de milieu-effecten van de aanleg en het gebruik en beheer van het park zullen worden gevolgd. Hiertoe zal door het bevoegd gezag een evaluatieprogramma opgesteld dienen te worden. Gezien het globale karakter van MER en bestemmingsplan, zal het evaluatieprogramma gaandeweg de inrichting van het gebied een nadere concretisering en detaillering ondergaan.

De Commissie geeft het bevoegd gezag in overweging in het evaluatieprogramma een lijst samen te stellen van genomen en te nemen besluiten (waarop betrekking, wanneer genomen of te nemen?). Deze lijst zou vervolgens bij de concrete inrichtingsplannen zonodig aangevuld of bijgesteld dienen te worden.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over het
milieu-effectrapport
Stadsgewestpark Noorddijk
(Groningen)

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

MILIEU-EFFECTRAPPORT (MER) STADSGEWESTPARK NOORDDIJK

Op het grondgebied van de gemeenten Groningen, Bedum en Ten Boer, tussen Lewenborg en Beijum, Zuidwolde en Garmerwolde, wordt een nieuw recreatiegebied voor mensen uit een ruime regio ontwikkeld.

Dit betekent een forse ingreep in het bestaande milieu. Daarom is een rapport gemaakt, waarin de gevolgen voor het huidige milieu op een rijtje worden gezet. Dit rapport wordt een MILIEU-EFFECTRAPPORT (MER) genoemd. Op basis hiervan kunnen de gevolgen van de ingrepen op de omgeving worden afgewogen tegen het belang van de ingrepen.

Dit MER, dat is gemaakt in opdracht van de gemeenten Groningen en Bedum, heeft in de periode van 22 maart tot 24 april 1989 al terinzage gelegen. Hierover is een aantal opmerkingen binnengekomen, die hebben geleid tot een aanvulling hierop.

Inmiddels is aan de hand van dit MER voor het grondgebied van de gemeente Groningen ten behoeve van de nieuwe ontwikkeling een ontwerp-bestemmingsplan opgesteld (ontwerp-bestemmingsplan Stads-gewestpark Noorddijk). Tussen het MER en dit bestemmingsplan bestaat dus een duidelijke relatie. De procedures voor beide verlopen gelijktijdig, maar zijn verschillend in de wijze waarop een ieder erop kan reageren.

Ten aanzien van het MER kunnen opmerkingen gemaakt worden; tegen het ontwerp-bestemmingsplan kunnen bezwaren ingediend worden. Nadere informatie over de bestemmingsplanprocedure is te vinden in een afzonderlijke advertentie in dit blad.

Teneinde het aangepaste MER, dus inclusief de aanvulling, in relatie tot dit ontwerp-bestemmingsplan te kunnen beoordelen, ligt dit MER met bijbehorende stukken met ingang van 4 januari 1990 gedurende één maand ter inzage. Gedurende deze termijn kan een ieder opmerkingen over het MER schriftelijk inbrengen.

Wat ligt er in deze periode ter inzage?

- * het aangepaste milieu-effectrapport
- * de richtlijnen voor de inhoud van het MER
- * het advies van de commissie mer over de richtlijnen
- * het ontwerp-bestemmingsplan Stads-gewestpark Noorddijk.

Waar liggen deze stukken ter inzage?

- het informatiecentrum "STADJERSHUIS" van de gemeente Groningen, Grote Markt 1a ('s maandags van 12.00 uur tot 16.00 uur en dinsdags t/m vrijdags van 08.30 uur tot 16.00 uur);
- het gemeentehuis van Bedum, Schoolstraat 1 ('s maandags t/m vrijdags van 08.00 uur tot 12.00 uur en van 13.30 uur tot 17.00 uur);
- het gemeentehuis van Ten Boer, H. Westerstraat 24, ('s maandags van 09.00 uur tot 12.00 uur en van 16.00

tot 18.00 uur en dinsdags t/m vrijdags van 09.00 uur tot 12.00 uur).

Voor afwijkende tijden voor inzage van de stukken kan eventueel contact worden opgenomen met de project-leiding (Dienst OCSW, tel.: 050-673298).

Tot 5 februari 1990 kan iedereen dus reageren op het MER.

Schriftelijk:

* Aan de gemeenteraad van Groningen, Postbus 2000f, 9700 PB Groningen, voorzover de opmerkingen betrekking hebben op het grondgebied van de gemeente Groningen,

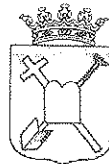
* Aan Burgemeester & Wethouders van de gemeente Bedum, Postbus 38, 9780 AA Bedum, voorzover de opmerkingen betrekking hebben op het grondgebied van de gemeente Bedum.

Degenen die opmerkingen maken, kunnen verzoeken dat hun persoonlijke gegevens (naam, adres) niet bekend worden gemaakt. Zij moeten dit schriftelijk doen tegelijkertijd met de indiening van hun opmerkingen.

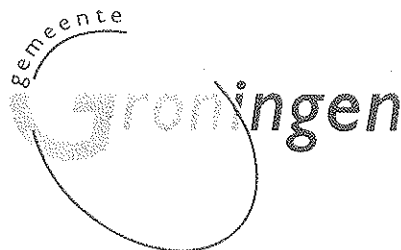
Mondeling:

* Tijdens de hoorzitting op donderdag 25 januari 1990 om 20.00 uur in het wijkcentrum "Het Dok", Kajuit 4 te Groningen.

Het MER wordt, voorzien van alle commentaar en van advies van de (landelijke) commissie mer, later betrokken bij de verdere besluitvorming over het bestemmingsplan van de gemeente Groningen resp. van de gemeente Bedum.

GEMEENTE BEDUM

BIJLAGE 2

Secretarie

Telefoon 050 - 673298

Onderwerp Toezending aanvulling MER
stadsgewestpark Noorddijk
verzoek om definitief advies

Aan: de commissie voor de Milieu Effect
Rapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Bezoekadres
Stadhuis
Grote Markt 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen
Telex 77314 gemgrnl
Fax 050-672376

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Datum 12.12.89

Bijlagen zie onder

Uw brief van

Ons kenmerk OC 89.93572

14 DEC. 1989

Uw kenmerk

5238-89

172-72 + toez

172-73 7

Geachte Commissie,

Bij brief van 12 maart 1989, kenmerk OC 89.14534a, hebben wij aan u toegezonden het Milieu-Effekt-Rapport stadsgewestpark Noorddijk. Naar aanleiding van ons verzoek terzake heeft u bij brief van 18 mei 1989, kenmerk U451-89/Ro/172-69, een voorlopig advies uitgebracht.

Wij danken u voor het uitvoerige advies. Een aantal van de door u geplaatste kanttekeningen zijn voor ons aanleiding geweest een aanvulling te maken op het hoofdrapport.

Deze aanvulling treft u bijgaand - in 5-voud - aan.

In onze vergadering van 7 november 1989 hebben wij deze aanvulling c.q. het aangepaste MER - in onze hoedanigheid van initiatiefnemer - vastgesteld. De aanvulling c.q. het aangepaste MER is voorgelegd aan de beide bevoegde gezagen in deze - de Raad van de gemeente Groningen en het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bedum.

Wij verwachten dat deze op korte termijn zullen besluiten tot aanvaarding van het aangepaste MER.

Voorts delen wij u nog het volgende mede.

De door u gemaakte opmerkingen van procedurele aard hebben er toe geleid dat alsnog een inspraak/adviesperiode wordt afgewikkeld, gekoppeld aan de termijn van ter visielegging van het ontwerp-bestemmingsplan voor het plangebied vallend binnen de grenzen van de gemeente Groningen.

Dit ontwerp-bestemmingsplan doen wij u in 5-voud toekomen.

- Wij -

Voigvel 1

Onderwerp Toezending aanvulling MER
stadsgewestpark Noorddijk
verzoek om definitief advies

Wij verzoeken u thans gegeven de aangepaste MER een definitief advies uit te brengen.

Wij merken daarbij nog het volgende op.

De periode voor de ter visielegging van het ontwerpbestemmingsplan en voor de inspraak op het MER hebben wij gepland van 4 januari 1990 tot 5 februari 1990.

Uiteraard zullen wij eventuele nadere inspraakreacties op het aangepaste MER aan u doen toekomen.

Met belangstelling zien wij uw definitief advies tegemoet. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de heer R. Oorthuizen (projektleider).

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders
van Groningen,
namens hen,

gemeentesecretaris

BIJLAGE 3

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die dit toetsingsadvies heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van dr. H. Cohen.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- * drs. G.M.R.A. van Oort, wonende te Zeist
- * dhr. A.P.H.M. Boonman, wonende te Brunssum
- * dr.ir. A.J. Flach, wonende te Overveen
- * dr. H.E. van de Veen, wonende te Terwolde

Voor achtergrondinformatie over de interpretatie van het ontwerp-bestemmingsplan heeft de werkgroep zich doen bijstaan door dhr. T. Hanou.

Mr. E. van Rosmalen treedt op als secretaris van de werkgroep.

